די שקלאַפֿעריי אָדער די לייַב־אייגנשאַפֿט • Slavery or Serfdom

by Isaac Meir Dik, translation by Eli Rosenblatt

In geveb: A Journal of Yiddish Studies (November 2015)

For the online version of this article:

http://ingeveb.org/texts-and-translations/slavery-or-serfdom

די שקלאַפֿעריַי אָדער די ליַיב־אייגנשאַפֿט

SLAVERY OR SERFDOM

Isaac Meir Dik
translation by Eli Rosenblatt

Introduction: What follows is an annotated translation of Isaac Meir Dik's introduction to Harriet Beecher Stowe's Uncle Tom's Cabin (1852), which he adapted into Yiddish (likely from German translations) for the Jewish masses and published in 1868. Modeled on the voice of a traditional preacher, or maggid, Dik often provided introductions to his fictional works. Dik says almost nothing about Uncle Tom's Cabin as literature, but provides historical background in a dense and disarrayed mix of humanistic concern, racial knowledge, and Biblical prooftext. Dik's changes to Stowe's novel are significant. He changes Uncle Tom's Christian owners to Jewish ones and seems to take an ameliorationist rather than abolitionist stance. At the conclusion of the novel, Uncle Tom is not martyred but lives as a free ger toshav [resident alien] with his family in a Jewish settlement in Canada.

Isaac Meir Dik (1807-1893) was staggeringly popular in his time, but now he is an enigma. Known to his readers by his acronym אמ״ד, Dik gave a Western aesthetic and popular profile to Yiddish literature, and introduced his wide readership to European knowledge that had been accessible only to a small group of inclined male Hebraists. His first and only Hebrew book—a Talmudic parody entitled Tractate of Poverty (1852)—skewered the economic parasitism of Jewish men. This publication secured his reputation as a skilled Hebraist and maskil, or "enlightened" Jew. Following a turbulent period in which his activism collided with the rabbinic establishment, Dik begrudgingly began writing Yiddish literature; publishing hundreds of original storybooks and adaptations that offered readers an indigenous linguistic medium for the dissemination of European ideals and values.

The rank and file of Eastern European Jewry might have read this introduction. Here Dik translates the politics of racial difference into Yiddish terms, not only in his choice of subjects but also in some of his more unexpected aesthetic moments—scenes and images that reveal, ever so subtly, changing attitudes about the local peasant population that reflect non-rabbinic Judaism as a cultural and political force. Dik was

not writing about race and blackness per se, but through his reception of American culture's aesthetics and form, which was (and continues to be) stratified racially. By translating "slavery" as "serfdom" on the title page, he voices his intent to expose his readers to the new politics of local peasantry, whose image he casts onto Harriet Beecher Stowe's enslaved characters—Tom the pious field hand, Topsy the sensual child-minstrel, Eliza the domestic servant and George Harris, the folk intellectual.

The late South African scholar Joseph Sherman wrote: "Given the relative neglect among general readers into which Dik's work has fallen—undoubtedly owing to the fact that very little of it has been made available in English translation - perhaps the best tribute that could be paid to him . . . years after his death is to demonstrate a little of its nature." — *Eli Rosenblatt*

A note from the editors regarding orthography: In undertaking the transcription of Dik's introduction, we immediately faced the challenge of how to render the Yiddish orthography of a nineteenth century document, an orthography that likely reflects Dik's own dialect (or that of the book's Vilna typesetter). With other texts published on this site, in addition to providing a .pdf of the original, we modernize spellings and certain grammatical constructions according to YIVO transcription rules to make searching across texts easier and to increase the readability of the text. In this case, we have deviated from this policy. We have left many of Dik's Germanicisms, even if ungrammatical to YIVO standards, due to the fact that they are arguably a central aspect of the very rhetoric of Dik's essay. Even so, we have tried to maintain the readability of the Yiddish text and so have persisted in modifying certain spellings and punctuation to accommodate the contemporary reader. In this way we are following the precedent set by the editors of Der groyser verterbukh fun der yidisher shprakh, who performed similar modifications and balancing acts when quoting from nineteenth century texts. Despite following this model, we admit that this transcription has many problems, in that it will look very strange both to those familiar with nineteenth-century texts and to those more accustomed to standardized Yiddish. We are curious to hear your feedback about these choices, and we hope that you will contact us with your thoughts for how we should proceed in future publications of such texts (info@ingeveb.org). We also encourage readers to download a .pdf of the original Yiddish text (available here). — *Saul Noam Zaritt and Madeleine Cohen*

Slavery or Serfdom (Bondage)[1]

This is a true, terrible and wondrous tale
that happened in America some twenty years ago concerning a
certain Negro (Moor) named "Uncle Tom," a slave owned by a certain
Jewish planter and landowner named "Abraham Shelby."[2]
This tale was written in English and translated into all languages.
Now we have it translated into Yiddish, with a beautiful introduction.[3]

*****

Vilna

Printed by Yosef Reuven son of Menakhem-Man Romm, 5628 (1868)

Foreword[4]

Slavery was instituted among all peoples and in all lands since time immemorial. Even in our Torah, which is the oldest book in the world, sufficient evidence of this shameful trade in human beings is found, for example, when Joseph is sold into slavery by his brothers.[5] It is said that the trade stems from a phrase that Noah cursed upon his son Ham, when he rebuked him with these words: "a slave of slaves he shall be unto his

---

[1] Slavery and serfdom are equated in Yiddish, terms derived from German and Polish: *Sklaverei* and *Leibeigenschaft* (German: Slavery and Serfdom) and *poddaństwo* (Polish: Bondage); see John Mackay, *True Songs of Freedom: Uncle Tom's Cabin in Russian Culture and Society* (Madison: The University of Wisconsin Press, 2013). For Dik's likely German source edition, see *Onkel Tom's Hutte, oder das Leben der Sklaven in Amerika, nach Harriet Beecher Stowe, für die Jugend* (Berlin: Faudel, 1853). See also Grace E. Maclean, *"Uncle Tom's Cabin" in Germany* (New York: D. Appleton & Company, 1910).

[2] In Stowe's original, Tom's owner is a Christian named Arthur Shelby. Replacing Arthur with a Jewish planter and slave-owner is a first sign that the novel has been adapted for a Jewish audience.

[3] *Yudish-Daytsh*: literally "Jewish-German." Literary Yiddish based on Western Yiddish and High German dialects, meant to Germanize the grammar and diction of Eastern Yiddish, which was considered a primitive "jargon." Dik's choice to write in Yiddish was justified by necessity: "I degraded the honor of my pen to recount an abundance of diverse stories in *yidish-taytsh*, the vernacular now spoken, to our shame and sorrow, among our people dwelling in the land (Lithuania, Poland, Byelorussia). I wrote them for the benefit of the daughters of our people who have eyes only for the Yiddish [translation of the] Pentateuch, which is written in a stumbling tongue and wherein unseemly passages can be found that should never be uttered by the mouths of pious women and maidens." Isaac Meir Dik, introduction to *Machazeh mul machazeh* [*A Play vs. a Play]* (Warsaw: n.p., 1861) quoted in Naomi Seidman, *A Marriage Made in Heaven: The Sexual Politics of Hebrew and Yiddish* (Berkeley: University of California Press, 1997).

[4] Dik translates terms that he suspects his readers will not understand; for a difficult word of Germanic origin (here, *forbarikht*), he suggests a term common in Jewish discourse (*hakdome*).

[5] Genesis 37:27-28. Dik refers to the selling of Joseph, a biblical narrative that serves as a basis for traditional Ashkenazi folk theater. For another central representation of Joseph's enslavement in nineteenth-century Ashkenazi performance, see Eliakum Zunser, *Maḥaze mekhires Yoysef: eyn teater shtik in zibin aktn un in zibetsn tsenen* (Vilna: Bidfus ha-almanakh veha-ahim Rom, 1893).

brethren."[6] So it appears in the holy tales that slavery began with the Negroes (Moors) who descend from Ham and came to be called Cushites by us Jews.[7] And only later did this "evil" spread over the white man as well, who descends from Shem and Japheth.[8]

Therefore slavery, among both white and black peoples, should be seen as merely a historical law. (This means a law that has its foundation firmly in ancient history and in ancient times. Especially, as in this case, in which it appears in our Torah to have originated from a single curse.) It is not, however, a rational law. (This means a law that is grounded in the genuine evidence of unchangeable human understanding, as in calculating "two times two equals four.")[9] Because genuine human intelligence shows that slavery is opposed to reason, and proves that whatever nation we may reside in and whatever color we were born, we are created alike, as brothers, like children from one father. And this too, is the opinion of our holy books. As Job proclaims in his book, "If I did spurn the cause of my slave, or of my slave-girl, when they contended with me, what then shall I do when God rises up? And when He remembers, what shall I answer Him? Did not He that made me in the womb make him? And did not One fashion us in the womb?"[10] This means, I have scorned the right of my servants to quarrel with me. But then I thought: what will I do when God takes me to account? Did not the same one who created me create them? Did not one Master form us in our mother's womb?[11] In that case, we have no right to sell one another, nor even ourselves, just like the children of Jacob had no right to sell their brother Joseph, because every person is a portion of God

---

[6] Genesis 9:2. All biblical translations are by Robert Alter. On the identification of dark-skinned Africans with the biblical Cushite, see Jonathan Schorsch, *Jews and Blacks in the Early Modern World* (New York: Cambridge University Press, 2004) and David M Goldenberg, *The Curse of Ham: Race and Slavery in Early Judaism, Christianity, and Islam* (Princeton, N.J: Princeton University Press, 2003). Biblical quotations appear in Hebrew in Dik's original, while he often paraphrases, explains, or interprets them in Yiddish directly after the quotation, a common practice in Yiddish.

[7] Dik is referring to popular Old Yiddish texts: the *Tsene-rene,* a commentary on the weekly Torah reading, and the *Mayse-bukh,* a collection of didactic folktales, both of which make reference to Moors in various editions.

[8] Shem, Japheth, and Ham are the sons of Noah. The three sons came to represent the unity of human languages and races. Later, Noah's sons were used to organize ethnology and geography around notions of biblical genealogy. See Maurice Olender *The Languages of Paradise: Race, Religion, and Philology in the Nineteenth Century* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1992).

[9] Historical Law (*Historischesrecht*) is contrasted with rational law (*Vernunftrecht*). These terms also appear in Kant and by extension in German Enlightenment discourse of nature. See P. Abela, "The Demands of Systematicity: Rational Judgment and the Structure of Nature" in *A Companion to Kant*, ed. G. Bird (Oxford: Blackwell, 2006), 408–22; Tal Kogman, "Jewish Maskilim Observe Nature: A Personal Story or a Literary Model of the Enlightenment?" *Zion* 78 (2013): 379-93; Kogman, "Intercultural Contacts in Haskalah Texts on Natural Sciences," in *The Varieties of Haskalah, ed. Israel Bartal and Shmuel Feiner* (Jerusalem: Magnes Press, 2005), 29-42.

[10] Job 31:13.

[11] IMD: "From these humanitarian words of his it is clear that this holy man had only servants or maids that worked for monetary wages and which were not chattel slaves. These words: "my slave" mean only he who is paid and nothing less. Sturdy evidence for this is found in that the book does not count the number of his servants as it does his oxen, camel, and sheep. And Job also calls his servants simply "boys" with the same words that he uses to refer to his own children. *It fell upon the children, and they died* [Job 1:19]."

above, as the verse tells us: *In the image of God I made Man.*[12] God made Man with his own form, and he did not make more than two people, and from them man came forth in many colors: white, black, brown, and red.[13] Because of this, we find that our Torah severely forbids slavery among our nation. No Jew may be sold for his entire life; barely for seven years [should he toil]. Additionally he must be treated very humanely, one could not make him do excruciating labor.

Also no shameful work is allowed: "Ye shall not rule over one another with rigor."[14] See, our rabbis have decreed that a Hebrew slave need not haul water to the public bath for his master.[15] When he finishes his time as a slave, his master must present him with blessings for his home: "Thou shalt furnish him liberally out of thy flock."[16]This means they should lend beauty to and crown his dwelling with all the goods found in their own stables. The rabbis summed it up like this: "He who acquires a Hebrew slave acquires a master upon himself."[17] Our Torah also takes care to support the Canaanite slave. If his master punched out his eye or a tooth, he was thenceforth

---

[12] Genesis 1:27. The four-color scheme is likely based on the first edition of Carl Linnaeus' *Systema Naturae*: "Europæus albus" (white European), "Americanus rubescens" (red American), "Asiaticus fuscus" (brown Asian) and "Africanus niger" (black African).

[13] IMD: "There is great disagreement among physiologists (natural scientists) over the reason for the Moors' blackness. [*Shvartskeyt.* Popular in nineteenth century discourse, scientific racism denotes ostensibly scientific methods to justify racist attitudes and worldviews. Racism is based on belief in the existence and significance of racial categories, but extends this into a hierarchy between the races to support political or ideological positions of racial supremacy. Dik is specifically referencing the debate over the origin of the human races. Monogenists argued that human races descended from a single pair of ancestors (usually Adam and Eve), while polygenists argued that races descended from multiple pairs of ancestors.] One side argues that they are descended from another species of man. The other side argues that they have become black merely from the sun that burns strongly in Africa, where Moors live. [Environmental determinism, sometimes called climactic determinism, is an older belief that physical environment predisposes human populations towards certain trajectories. Dik is arguing against the belief that hotter climates with intense sunshine caused human skin to darken. See James R. Fleming, *Historical Perspectives on Climate Change* (New York: Oxford University Press, 1998), 11-20.] Both opinions are incorrect. The first is false because the Torah tells us that humans descend from a single couple. The other opinion is also incorrect, because we see that Jews, who have lived in Africa for so long, are white. Thus, the most sensible seems to be the opinion of our Rabbis, who say that because Canaan was conceived in the ark, he came out black from his mother's womb. [BT Sanhedrin 108b.] Dik follows Rashi's interpretation that Canaan and his descendants had their skin transformed as a result of Ham's fornication in the ark. Dik rejects the notion that illicit sex darkens the skin but makes use of environmental determinism within the biblical framework.] This is because in the time of the flood there was massive destruction in nature. Then there was a thick fog. The sun did not shine. As our sages say, all the planets stopped their movement. This greatly affected Canaan, so much so that he did not come out of the womb white. One can see instinctively that the sunshine affects everything, plants and animals. Blacks are born white, but in some days [of darkness] become black. Other Moors have white hands, white blotches on their faces, which we read in Midrash Tanhuma." [This reflects Romanelli's remarks about the slave market in Morocco, which the author connects to Midrash Tanhuma's oblique description of Ham's descendants. See Samuele Romanelli, *Masa Be-ʻarav: Hu Sefer Ha-Ḳorot Asher. . . ʻalu ʻalai Ṿeha-Masa Asher Haziti Bi-Gelilot Maʻarav ... Ben Ba-Yehudim Ben Ba-ʻaraviʼim* (Berlin: Hinukh ne'arim, 1792).]

[14] Leviticus 25:43

[15] "The Hebrew slave should not be humiliated." Maimonides. *Mishnah Torah*, Laws of Slaves, Chapter 1, Law 7.

[16] Deuteronomy 15:12-15.

[17] Babylonian Talmud, *Kiddushin* 2a, 40b.

free. If he died under the lash of his master, his master is killed, just as if he had killed a free Jew. The Torah allowed the Canaanite slave to serve forever only because other tribes allowed a Hebrew slave to serve them forever.[18] Just as the Torah allowed us to charge non-Jews interest because non-Jews allowed themselves to charge interest to Jews.

In those times, however, slavery was not the same among other peoples who were already highly civilized. They took slaves from among their own brothers and treated them worse than their dogs. Though both Spartans and Helots were from the Greek nation, they [Spartans] oppressed them [Helots] and made them slaves. Their children learned to aim at them with their bows and arrows. Even Plato, the greatest of Greece's sages, writes in his Laws that a slave does not have the right to defend himself. The Romans were known to restrain their naked slaves in a doorframe and chain them up.

The Romans also have a law that one should kill all the slaves that are found in a house where the master has been killed. With this law as justification, the hangmen killed four hundred slaves in the town square because they found the masters struck dead. There is also a law that elderly slaves who can no longer work are set down on an island in the river Tiber to starve.[19] The great general Cato did this with all his old slaves, and afterward fed his dogs with their flesh. There was also a law, that if a man caught someone who shot a hare in another's forest, he had the right to defend himself by claiming that he was actually aiming at an old slave."[20] Well, my dear reader,[21] you ought to see how humane is our own Torah in this field, when compared to all these tyrannical laws, and all the more in other matters as well. Moses deservedly boasted about this: "And what great nation is there, that hath statutes and ordinances so righteous as all this law, which I set before you this day?"[22] That means: and where in the world can be found such a great and civilized nation that has such righteous laws and such just judgments as are found in this Torah that I give to you now? Take note, and rejoice, because you belong to such a noble lineage that has been imbued with humanity (compassion toward man) from time immemorial.

I did wrong, my dear reader, to tell you about the tyrannical practice of slavery that existed in ancient times and how it was among the ancient people who have left no trace. All that might seem to you only a fable, while I have so much to explain about the

[18] Maimonides, *Mishnah Torah,* Laws of Slaves*,* Chapter 4.

[19] "The custom of exposing old, useless, or sick slaves in an island of the Tyber, there to starve, seems to have been pretty common in Rome." Cicero, Marcus T, and Cyrus R. Edmonds, *Cicero's Three Books of Offices, or Moral Duties: Also His Cato Major, an Essay on Old Age; Lælius, an Essay on Friendship; Paradoxes; Scipio's Dream; and Letter to Quintus on the Duties of a Magistrate* (New York: Harper, 1855).

[20] "And yet a man will shoot a Negro with as little emotion as he shoots a hare, several instances of which have come within my own knowledge." Benjamin West's original letter, which describes slavery in South Carolina, is found in the Smithsonian. It was likely quoted or reprinted in abolitionist literature. West, Benjamin, and James S. Schoff, *Life in the South, 1778-1779* (Ann Arbor, William L. Clements Library, 1963) 33).

[21] Here and elsewhere Dik addresses a female reader, "lezerin," though he was widely read by men and women.

[22] Deuteronomy 4:8.

slave trade in England, France and even in Poland.[23] Not long ago in these nations, which still exist in our civilized Europe today, it was entirely commonplace to see peasants traded for horses and dogs, whipped excessively and worked endlessly. What's more, my dear reader, you probably remember this yourself. Well, thank God that this has ceased in Europe—in France, England, and Germany, about a century ago! In our own land, these laws have only recently been repealed. Alexander the First only had time to free the peasants of Courland. The blessed Emperor Nikolai I freed the peasants from the Crown Lands, and made it illegal to sell someone away from his family. He restrained the nobility from tyrannizing and oppressing the peasants at their will.

His son Alexander the Second, our beloved Emperor, our monarch who governs now in our land (*may his royal majesty reign*!); he has done much more in this matter than the previous rulers. He has freed the peasants in their entirety and wiped away this dishonor from his subjects. In this matter he was truly the greatest in Europe! He - with his own noble will - freed over twenty five million serfs who had been languishing in the deepest slavery for an inconceivably long time. Well, we can rightly quote our sages: "The benefit of a good deed is due to one who completes it."[24] This means that merit is due to the person who completes the good deed, and not to the one who begins it. No other except his majesty has done such an act of charity, which will remain, eternally in memory, from generation to generation. His deeds will outlast all marble monuments and statues. Indeed, all becomes dust in the end. But a good deed does not age—with every year it is enriched by beautiful legends, and he who performed the deed remains holy.[25]

And at the same time that our Emperor was carrying out this unforgettable good deed in his great lands in the most peaceful and calm way, the same good deed occurred in the United States, but with what differences! First, their emancipation touched only five million slaves. Second, this emancipation did not leave the freed slaves better off. They are not able to make a living and cannot find refuge anywhere. The large majority of the freed slaves starve in the streets. This is not the case with our peasants. Our monarch has ensured them with a piece of land, with a dwelling, and they are highly satisfied with their position. Thirdly, the American Emancipation made twice as many people unhappy as it had hoped to make happy. That is because it was achieved through a terrible war between the northern states and the southern states. About five million free European men were killed on both sides. This war cost more than one billion dollars, besides the fires and other damages that occurred during this war!

The slaves that live there are exclusively Negroes or Moors. They were long

---

[23]It appears that Dik means to suggest the opposite. Providing an overview of slavery in ancient societies is meant to illuminate the novel at hand. It is likely that Dik had read early editions of Isaac Baer Levinsohn's *Zerubavel* (1863, Leipzig) that briefly mentions the horrors of colonial slavery in comparable terms. See Isaac Baer Levinsohn, *Zerubavel*. Warsaw, 1886. (70-73)

[24] Credit for the performance of a biblical commandment is reserved for the person who completes the commandment. When Moses is unable to bury Joseph's bones in Shechem, the credit goes not to Moses, but to the Children of Israel, who complete the burial. See Midrash Tanhuma and Rashi on Parashat Eikev.

[25] Though Dik was known to support the liberal reforms of Tsar Alexander II, unreserved praise for the Tsar also gladdened the imperial censors. See John D. Klier, "1855–1894: Censorship of the Press in Russian and the Jewish Question," *Jewish Social Studies* 48.3–4 (1986): 257–268.

ago brought from African countries. They are a strong class of people. They grow tall, with short, tightly coiled hair and thick lips. The majority of them are heathens, and already from time immemorial were used in Asia as slaves. In Timbuktu and also in other cities, they were sold in the market like herds of sheep. Like long ago here with the European peasants, the Africans were sold by their own princes.[26] Sometimes, enslavement was a punishment for small sins, sometimes a fate for war captives, or sometimes payment for debts.

Since America was discovered, the slave trade increased ten times over. The source of this was the cruelty of the Spaniards, who were the first rulers of America. Upon their arrival, they discovered about ten million men, the native-born American of red color, who is known to be weak and lazy. The Spaniards easily took them, made them their slaves and divided them like sheep. They began to work them in the gold mines and silver mines (quarries, that is) that were abundant there at that time. They worked them further in the pearl fisheries.[27] And this was carried out with such hard pressure that in a period of fifteen years, this class of men that had numbered ten million was reduced to very few. The majority of them took to drowning themselves and hanging entire families. In addition to that, great amounts of blood were spilled over religious matters. In short, America became empty and desolate. America became, in a manner of speaking, populated by masters without servants! They were compelled to bring slaves from Africa, and from that time the human market there in Africa began to expand day by day. The minor princes there began to lead wars more often than before in order to take prisoners and sell them as slaves.

Now, there were already many slave traders who, in most cases, were from European peoples. They would journey around the African countries to buy slaves from the princes there. And they would trade with very little money, around thirty dollars for the best slaves, and sometimes even for some worn, discolored Spanish boots or a bottle of liquor and other such small things. With the minor estate owners, they would trade beads, mirrors, knives and similar things. In this way they would buy a homeowner out of his house, a father away from his family, a mother from her children, and children from their parents. No one noticed the tears and no one heard the cries. They thought of them merely as cattle, even though in truth the Negro has a greater bond with his family than us Europeans.

Just as the buying was easy and cheap, so was the transport very difficult and often fraught with danger and great loss. The slaves that had been traded from deep in

---

[26] Benjamin of Tudela's travelogue (1165) reflects on a long association of Slavic lands with slavery: "Further on is the land of Bohemia, called Prague, and this is called "Ashklavonia," which is called by the Jews who inhabit it Canaan, because the people of this land sell their sons and daughters to all nations, this also applies to Russia." Translation by Eli Rosenblatt.

[27] "The pearl fishers who are generally poor slaves and are compelled to risk their lives in the employment stop their nostrils and ears with cotton take a piece of sponge dipped in oil in their mouths and then with a rope tied round their waists they dive down to the bottom to fetch up the mussels. You may readily conceive how many human beings must lose their lives in such an employment." Joachim H Campe *The Discovery of America: For the Use of Children and Young Persons,* (London: Printed for J. Johnson, No. 72, St. Paul's Church Yard, 1799). The original German can be found in Joachim H. Campe *Die Entdeckung von Amerika: ein angenehmes und nützliches Lesebuch für Kinder und junge Leute* (Hamburg: Bohn, 1781).

Africa had to be guarded heavily to ensure that they didn't flee, and so that they did not kill the slave merchant. On the neck of every slave they would put long wooden beams, which were wide enough to reach over the head on one end and narrower on the other with a peg struck into it with which they attach one slave to the neck of the other. They would attach a third slave to the beam in the same way, and so on. And so went a series of twenty to thirty men. Skins of water and bags of rice for cooking would hang on the wooden beams. When they would arrive at a place to rest, they would release each slave from the others. They let the slaves lay down quickly on the ground and they could not get back on their feet until the slave trader's men helped them, the stocks choked them so. When they approached a village they would be forced to sing and rejoice accompanied by drums and whistles.[28] Such a journey often used to last until they came to the seashore after three or four weeks, and often longer. At each village, the pack of goods would increase. One landowner would sell ten or twelve, and then each homeowner might sell a spare person for some useful thing. Some would be bartered, for example, for bottles of French schnapps, or a red vest. For a necklace of red beads one could clear out half the village and yet, only a tenth of this living merchandise would be packed into the ship because many would die on the difficult journey from the great weights they were forced to carry, from the extreme heat, and from great suffering. The slaves would long for home terribly. Yet this journey over land was like a walk in fields of wildflowers when compared to the journey that they had to take over water on the ships to America.

They were packed in there in the hulls like geese in a cage, with husbands, wives and children together. It was so tight, filthy and damp there that the doctor that entered there each day to check in on them every morning could barely get out—he could barely breath because of the stench, since they relieved themselves right where they were. Not more than ten minutes was anyone allowed to stay on the deck of the ship. And even then just a few at a time to get some fresh air and to be washed with cold water.

Under there it was worse than hell. Dank and dark, the yammering and crying would deafen the ears. Many of the people were sick, with some on the verge of death. Every day several corpses would be collected and cast overboard like stones, without a procession and without ceremony. They would soon be eaten by the sharks that always followed such slave ships to eat the dead bodies. Worse than anything was the fear that they were brought to America just to burn them there and use their ashes to distill sugar.[29] If the slave trader would bring ten percent of the slaves to America healthy, it was considered a lucky trip.[30]

When they arrived the slave handler would make a big scene in which he would

---

[28] Bloch. *Sheviley ha-Olam*: *Tekhunot Kol Artsot Tevel* (Zolkiew: Bey Meyerhoffer, 1822): 7a-10b.

[29] The heart-rending depiction of the Middle Passage echoes the description in Shimshon Bloch's *Shvilei Ha-Olam* (Zolkiev, v.2 1827.)

[30] The sentimental nature of this description, likely adapted from Bloch, has interested scholars who seek to identify the inner motivations for anti-slavery discourse in Haskalah literature. Iris Idelson-Shein, *Difference of a Different Kind: Jewish Constructions of Race During the Long Eighteenth Century* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2014), 82-89; R. Wolpe, "From Slavery to Freedom: Abolitionist Expressions in Maskilic Sea Adventures," *AJS Review* 36, no. 1 (2012): 43-70.

bring all the slaves together, wash them and dress them in short pants, the women in short dresses. And then people would start to notice. This would continue for a few days as merchants and buyers began to gather. Then would begin the horrible scene of separation. The plantation owner or planter would buy a mother and not her child, others, a child and not her mother. So there was ceaseless wailing and lamenting. Then came an endless farewell. The slaves clearly understood that they would not be around too much longer, that their days were numbered. They would curse the day that they were born.[31] Among the slaves you could find children of Moorish princes; and men with profound wisdom who would later play major roles in the slave revolt of Santo Domingo, such as the world famous Negro Gustavus Vassa, who in Benin was sold for six silver groschen.[32] Now you can surely understand how painful it was for such men of spirit (great and wise men) to carry the heavy yoke of slavery for so many years—and how greatly each longed for home!

And there in America the masters would work the slaves like horses and strike them without pity. They would look for ways to frame them simply to punish them severely so that they would always feel downtrodden and inferior and never have thoughts of freedom or become rebellious. The more a master oppressed his slaves, the more the local government praised him.

There was one plantation owner who would often harness eight or ten Negroes to his carriage and would drive them in the greatest heat through deep sand. He would strike them with a long whip until blood and sweat would run down their backs, and when they came home he would make them wash the wounds with vinegar and salt so that the branding would not fade.

Some masters who owned pretty female slaves would force them to work and earn shameful money in brothels. They would send little slave children to run in the fields to catch the little birds which we call hummingbirds, so that distinguished women could adorn themselves with their golden feathers. In the previous era the plantation owner even had the right to kill his slave, and when a planter had a slave hanged because he was suspected of being rebellious, the local government was thankful and would bestow an award on him. Not only would he be reimbursed for what he had paid for the slave, he would also be given a month free from taxes. Given this, some planters would hang the slaves who became crippled and no longer could do their job and the local government would reward the planter. Some would intentionally buy lame or old slaves for a trifle and slave traders would give them a paper that they had paid a lot for them, so that they would have someone to hang and be paid for it. This practice has since been stopped only because the deceit was discovered.

Among the American slaves there were many different classes. One class is the true African, black as pitch with short, tightly coiled hair. The second class is the mulattos. This means someone who was born of a black mother and a white father. These are not entirely dark and have a more beautiful countenance. The third class is the mestizo, those born of a white mother and an Indian father. This means that he is

---

[31] Job 3:1.

[32] Olaudah Equiano (1745-1797), known as Gustavus Vassa in his own time. For more information on slavery and abolition in German Enlightenment discourse, see Susan Buck-Morss, *Hegel, Haiti and Universal History* (Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2009).

from the original American whom Europeans found when they discovered America. These people are lighter skinned, and there are many other mixes, for example the children that come from a mulatto that lived with a mestiza.[33]

The free people there are also divided into two classes. One class is those that came from Europe, they are as white as we are, and they stay white until they die. The other class is the Creoles. This means the children who were born in America from white parents. These people have already lost much of their whiteness, and they appear tanned.[34] They are very beautiful nevertheless, and mature very quickly. A ten-year-old child there comprehends situations as if he was a grown man, though consequently becomes old very quickly. These classes of people are the masters, the planters, and the owners of estates.

Well, all that remains to explain to you, my dear reader, is about the difficult labor that the slave performed and of the rebellions they often foment. The most difficult labor was in the sugar factory. Not more than ten years can the strongest slaves endure the work and after that they become weak and sickly. In most cases, the slave would be out of service even earlier because it was very easy to become a cripple in the sugar mills. A hand or a foot could be ripped off, and sometimes hair gets tangled into the machine and drags the head in as well. The cotton picking and cleaning is also very difficult and very dull. The slaves fall into a grim melancholy. They stop eating, drinking, and working. No entreaties or beatings are of any use. They remain seated in their places until they pass away or hang themselves. Their master is left a pauper.

Also the food of the slaves is very dismal, because the master would give them nothing but a small piece of earth to sow in their off-hours. This meant at night when they returned from work or on Sunday, and by the Jewish planters on the Sabbath as well.[35] They would have very little - barely enough on which to live. The same constraints would go for their clothes—they clothed themselves in coarse linen, which they crafted from thin bast fibers.

With some masters they would be treated in a much better fashion and, as a result, they would be faithful and diligent in their work. Some masters though would treat them so bad that they would commit suicide,[36] escape, or even rise up and rebel.

No disaster in the world compares to the disaster of a slave rebellion. The slaves would guard their secrets expertly and would never reveal another's intentions.

---

[33] Dik coins new Yiddish racial terms: *mestitsn, mulatn,* and *kreolen.* Dik's understanding of racial types would have been unfamiliar to nineteenth century Americans outside of New Orleans and its Caribbean network.

[34] It appears here that Dik acknowledges the mutability of race.

[35] European debates about Jewish emancipation affected the racial status of Jews living in the colonies, especially in areas where communal identification was complicated by the mixed racial descent of Jewish individuals. See Laura A. Leibman, and Sam May, "Making Jews: Race, Gender and Identity in Barbados in the Age of Emancipation," *American Jewish History* 99, no. 1 (2015): 1-26.

[36] IMD: "The Negroes have the ability to choke themselves with their own tongues. They swallow the tongue down with great haste so that it gets stuck in their throats like a bite of food. One who was tortured so gravely to force him to reveal something about the rebellion bit off his own tongue in great anger and then he spit it out in his master's face."

And sometimes they would keep a conspiracy against their master secret for a decade, nothing would be known of it until the last minute. Woe to the master whose slaves rise up against him! They kill the master and his whole family—with the greatest cruelty in the world they burn his storehouses and kill everything that breathes except themselves on the plantation. They don't leave a single brick unturned, a stone whole, or a tree left standing. They destroy and wipe out everything. Then they run away deep into the woods or to the far mountains where they already have bands that are called Bushmen. These bands were armed and attacked the planters with great wrath. They would devastate everything. The worst rebellion was in Santo Domingo, which we have come to call Haiti. We will write about this at length later.

Well, my dear reader, I have sufficiently made known the issues that are necessary for you to understand our tale about the pious and brave slave Uncle Tom, who was neither Jew nor Christian, nor Heathen. Only a believer in the Creator, praised be He, and in the Bible. We can by rights call him a *ger toshav*, a resident alien[37]—before he was an African heathen (without belief in God) but upon coming to America he came to a Jewish Planter, where he had the opportunity to get to know the one God and his holy books. From this story one can learn ethics and the fear of god, and patience in all hardships. And lastly, how much one must thank God and our Emperor, may his majesty reign, that he dissolved the slave trade from our land and with time, from the entire world. Indeed, our emperor is freeing slaves in Asia as well, in those new lands that God has blessed to be ruled under his humane government.

By **A. M. D.**

[37] IMD: "A resident alien means for us Jews when a heathen, someone without religion, begins to believe in the one God, and vows that God gave the Torah to the Jews. Yet he is required to observe the seven commandments that God gave Noah, and nothing more. He may even be circumcised, but he can eat unkosher animals, even pig. Such a man among us Jews, in our land, had the same residency rights and was a citizen, like any good Jew."

די שקלאַפֿעריַי אָדער די לײַב־אײגנשאַפֿט (פּאָדאַנסטוואָ)

דאָס איז אײנע װאַרע שרעקלעכע און װוּנדערלעכע געשיכטע װאָס האָט פּאַסירט אין אַמעריקע פֿאַר עטלעכע און צװאַנציק יאָר צוריק מיט אײנעם געװיסן נעגער (מורין) 'אָנקלטאָם' װאָס װאַר אַ שקלאַפֿע בײַ אײנעם געװיסן ייִדישן פּלאַנצער גוטס־באַזיצער 'אַבֿרהם שעלבי'. דיזע געשיכטע איז פֿאַרפֿאַסט אין ענגליש און איבערזעצט אין אַלע שפּראַכן. יעצט האָבן מיר איר אין ייִדיש־טײַטש איבערזעצט מיט אַ שײנע הקדמה.

װילנא
בדפֿוס ר' יוסף ראובֿן בר' מנחם־מן ראָם
שנת תּרכ"ח לפּ״ק

פֿאָרבאַריכט (הקדמה)

שוין פֿון אומדענקלעכע צײַטן איז אײַנגעפֿירט געװאָרן דער שקלאַפֿנשטאַנד (פּאָדאַנסטװאָ) אונטער אַלע פֿעלקער, און אונטער אַלע לענדער. דאָס זעלבסט אין אונדזער תּורה, װאָס איז דער עלטערסטער ספֿר אין דער װעלט, איז שוין צו געפֿינען גענוג שפּורן (סליעדן) פֿון דיזעם שענדלעכן מענטשן־האַנדל למשל װי מכירת־יוסף. מען שרײַבט דאָס דאָס װאַקסט נאָר אַרויס פֿון אײנעם פֿלוך װאָס נח האָט געפֿלוכט דעם חם, װאָס ער האָט אים געשאָלטן מיט דיזע װערטער (עבֿד עבֿדים יהיה לאחיו). נון װײַזט עס אויס נאָך אירע הײליקע ערצײלונג דאָס די שקלאַפֿערײַ האָט זיך אָנגעהױבן נאָר פֿון די נעגער (מורינעס) װאָס קומען אַרויס פֿון חם און װאָס װערן אָנגערופֿן בײַ אונדז כּושים. און דערנאָך ערשט האָט זיך מיט דער צײַט דיזער איבל (בײזעס) אויסגעברײטעט איבער די װײַסע מענטשן אויך װאָס קומען אַרויס פֿון שם און יפֿת.

און דאַהער איז די שקלאַפֿערײַ בכלל, הן פֿון װײַסע מענטשן און הן פֿון שװאַרצע מענטשן, אָנצוזען נאָר פֿאַר אַ היסטאָרישעס רעכט (דאָס הײסט אַזוי אַ רעכט װאָס האָט זײַן יסוד נאָר אין די אַלטע געשיכטן און אין די אַלטע דאַטן. און בפֿרט נאָך װי עס שײַנט פֿון אונדזער תּורה דאָס ער קומט אַרויס נאָר פֿון אַ פֿלוך.) אָבער ניט פֿאַר אַ פֿאַרנונפֿטרעכט. (דאָס הײסט פֿאַר אַזוי אַ רעכט װאָס איז געגרינדעט אין די װאַרע באַװײַזע פֿון דעם מענטשנס פֿאַרשטאַנד װאָס קען זיך קײן מאָל ניט אומענדערן װי דער רעכענונג פֿון צװײ מאָל צװײ איז פֿיר.) דען דער װאַרער שׂכל פֿון מענטשן זאָגט גראַדע דעם היפּך דערפֿון. ער זאָגט דאָס מיר אַלע מענטשן בכלל, פֿון װעלכע נאַציאָן מיר אויך זײַנען און מיט װעלכער פֿאַרבע מיר אויך געבוירן זינט זײַנען מיר נאָר אַלע גלײַכע ברידער װי קינדער פֿון אײנעם פֿאָטער. און אַזוי װילן האָבן אויך אונדזערע ספֿרי־קודש. אַזוי דריקט זיך אויס איובֿ אין זײַנעם ספֿר (אם אמאַס משפּט עבֿדי ואַמתי ברבֿם עמדי: ומה אעשׂה כּי יקום אל וכי יפֿקוד מה אַשיבֿנו; הלא בבֿטן עשׂני עשׂהו ויכוננו ברחם אחד). דאָס הײסט אַזוי: האָב איך דען פֿאַראַכטעט דאָס רעכט פֿון מײַן דינער און פֿון מײַנער דינערין אין זײער ריכטן זיך מיט מיר. דען איך האָב בײַ מיר געדענקט: װאָס װעל איך טאָן װען גאָט װעט זיך פֿאַר זײ אָננעמען, דען דער זעלביקער װאָס האָט מיך געשאַפֿן האָט אים געשאַפֿן? אײן מײַסטער האָט אונדז אויסגעבילדעט אין אײן

מוטערלײַב.[38] נון האָבן מיר קײן רעכט אַזױ אײנער דעם אַנדערן צו פֿאַרקױפֿן און אַזױ זיך זעלבסט, פּונקט װי די בני־יעקבֿ האָבן קײן רעכט געהאַט צו פֿאַרקױפֿן זײער ברודער יוסף. װײַל יעדער מענטש איז אַ חלק אלהי ממעל װי דער פּסוק זאָגט (בצלם אלהים עשׂה את האָדם) גאָט האָט דעם מענטשן מיט זײַן אײגענעם פֿאָרעם געמאַכט. און מער װי אײן פּאָר מענטשן האָט גאָט ניט באַשאַפֿן. און פֿון אים זײַנען אַרױסגעקומען שױן אַלערהאַנט פֿאַרביקע מענטשן: װײַסע, שװאַרצע, ברױנע און רױטע.[39]

און דאַהער געפֿינען מיר דאָס אונדזער תּורה האָט אין אונדזער נאַציאָן פֿאַרבאָטן זײער שטרענג (שטראָגע) דעם שקלאַפֿנשטאַנד. קײן ייִד האָט ניט געטאָרט פֿאַרקױפֿט װערן פֿאַר אַ לײַב־אײגענעם. קוים נאָר אױף זיבן יאָר. און דאָס אױך האָט ער געמוזט באַהאַנדלט װערן הומאַניש (מענטשלעך), מען האָט ניט געטאָרט קײן שװערע אַרבעט מיט אים טאָן. און אױך קײן שענדלעכע אַרבעט (לא תּרדה בו בפּרך) נון װילן האָבן אונדזערע חכמים דאָס אַן עבֿד־עבֿרי האָט ניט געדאַרפֿט נאָכטראָגן זײַנעם הערן אַ שעפֿל אין באָד, אױך בײַ זײַנעם אױסדינען זיך האָט אים געמוזט זײַן הער באַשענקען מיט ברכּת־הבית (הענק תּעניק לו), דאָס הײסט זאָלסט אים באַשײנען און באַקרױנען מיט אַלעם גוטן פֿון װאָס עס געפֿינט זיך בײַ דיר אין שײַער, דאָס אונדזערע חכמים זאָגן שױן אַלײן דערױף (כּל הקונה עבֿד עבֿרי כּאילו קונה אָדון לעצמו). אױך אַן עבֿד־כּנעני װערט אין אונדזער תּורה זײער געשױנט. װען דער הער זײַנער האָט אים אױסגעשלאָגן אַן אױג אָדער אַ צאָן װערט ער באַלד באַפֿרײַט. איז ער געשטאָרבן אונטער די שלעק פֿון זײַנעם הערן דאָ װערט דער הער פֿאַרטײטעט, גלײַך װי ער װאָלט ערשלאָגן אײנעם פֿרײַען ייִדן. די תּורה האָט אונדז ערלױבט מיט אים צו דינען אײביק און יאָר נאָר אױס דעם גרונט (סיבה) דאָס אַנדערע פֿעלקער האָבן זיך עס ערלױבט צו טאָן דאָס זעלביקע אױך מיט אַן עבֿד־עבֿרי. אַזױ װי זי האָט אונדז ערלױבט צו נעמען פּראָצענט בײַ דעם נישט־ייִדן װײַל דער נישט־ייִד ערלױבט זיך צו נעמען פּראָצענט בײַ דעם ייִדן.

---

[38] פֿון דיזע מענטשנפֿרײַנדלעכע רײד זײַנע איז דײַטלעך אַרױסצוזען דאָס דיזער געטלעכער מאַן האָט נאָר קנעכטע אָדער באַדינטע געהאַט אַרום זיך װאָס האָבן אים נאָר פֿאַר לױנגעלט געדינט אָבער קײנע שקלאַפֿן. און דאָס װאָרט עבֿדי הײסט נאָר בײַ אים אַ לױנקנעכט און װײַטער ניט. אײן קרעפֿטיקער באַװײַז דערצו איז דאָס דער פּסוק דערצײלט ניט דעם צאָל פֿון זײַנע קנעכט װי ער דערצײלט דעם צאָל פֿון זײַנע אָקסן, קעמלען, שעפּסן. און אַזױ רופֿט ער זײַנע באַדינטע אױך נאָר מיט דעם לשון נערים (קנאַבן) אַזױ װי ער רופֿט זײַנע אײגענע קינדער אױך נאָר נערים. (ויפּול על הנערים וימותו).

[39] עס איז אַ גרױסער שטרײַט צװישן די פֿיזיקער (חוקרי־הטבֿע) איבער די סיבה פֿון דעם מורינס שװאַרצקײט. אַ טײל זאָגן דאָס זײ זײַנען געבױרן געװאָרן פֿון אײנעם אַן אַנדערן מין מענטשן. אַ טײל זאָגן דאָס זײ זײַנען געװאָרן שװאַרץ נאָר דורך די זון װאָס ברענט דאָרט זײער שטאַרק אין אַפֿריקע װוּ זײ װױנען דאָרט. און בײדע דעות זײַנען ניט ריכטיק. די ערשטע דעה איז פֿאַלש װײַל די תּורה דערצײלט נאָר פֿון אַ פּאָר מענטשן. די אַנדערע דעה איז אױך ניט ריכטיק. מיר זעען דאָך דאָס אונדזערע ייִדן װױנען דאָרט אין אַפֿריקע אַזױ אַ צײַט און זײַנען דאָך װײַס. דאַהער איז אַמגלײַכסטן צו האַלטן מיט דער דעה פֿון אונדזערע חכמים װאָס זאָגן דאָס װײַל דער כּנען איז געבױרן געװאָרן אין דער תּבֿה, איז ער אַרױסגעקומען פֿון דער מוטערלײַב שװאַרץ. און דאָס איז װײַל אין דער צײַט פֿון דעם מבול װאַר אַ גרױסע צעשטערונג אין דער נאַטור. עס װאַר דאַן אַ דיקער טומאַן, קײן זונענשײַן. און װי אונדזערע חכמים זאָגן װאַרן דאַן געהעמט (אָפּגעהאַלטן) אַלע פּלאַנעטן (מזלות) אין זײער מהלך. נון האָט עס געװירקט זײער פֿיל אױף דעם כּנען דאָס ער איז ניט אַרױסגעקומען װײַס. דען זעט מען בחוש דאָס די זונשײַן װירקט זײער פֿיל אױף צמחים און בעלי־חיים, אױך די מורינען װערן געבאָרן װײַס. װערן אָבער אין עטלעכע טעג אַרום שװאַרץ. אַנדערע מורינען האָבן װײַסע הענט, װײַסע פֿלעקן אין געזיכט. דערפֿון איז צו לעזן אין מדרש תּנחומא.

ניט אַזוי אָבער איז אין יענער צײַט צוגעגאַנגען מיט די שקלאַפֿן בײַ אַנדערע פֿעלקער וואָס וואַרן שוין דאַן הויך געבילדעט. זיי האָבן די שקלאַפֿן פֿון זייערע אייגענע ברידער פֿיל שלימער באַהאַנדלט אַלס זייערע הינט. אַזוי פֿלעגן די שפּאַרטאַנער מאַכן אַ יאַכט אויף די העלאָטן, וואָס וואַרןביידע פֿון דער גריכישע נאַציאָן, אַלס זיי האָבן זיי אונטערדריקט און געמאַכט פֿאַר שקלאַפֿן. זייערע קינדער האָבן זיך געלערנט צילן אויף זיי מיט זייערע בויגנס. זעלבסט פּלאַטאָ, דער גרעסטער פֿון די חכמי־יוון האָט געשריבן אין זײַנע געזעצע דאָס קיין שקלאַף האָט דאָס רעכט צו פֿאַרענטפֿערן זיך. בײַ די רוימער וואַר די זיטע צו האַלטן בײַ דער טיר נאַקעטע שקלאַפֿן צוגעשמידטערהייט. אויך וואַר בײַ זיי די געזעצע דאָס מען זאָל אויסטייטן אַלע שקלאַפֿן ביז איינעם וואָס געפֿינען זיך אין אַזוי אַ הויז וואָס עס איז דאָרט ערמאָרדעט געוואָרן דער הער. און דורך דיזעס געזעץ האָט מען אַ מאָל מער אַלס פֿיר הונדערט שקלאַפֿן אומגעבראַכט אויף דעם ריכטפּלאַץ דורך די הענקער (תּלינים) ווײַל מען האָט געפֿונען זייערע הערן דערשלאָגן. אויך וואַר בײַ זיי אַ געזעץ דאָס מען זאָל די אַלטע שקלאַפֿן וואָס קענען שוין מער ניט אַרבעטן אַוועקזעצן אויף איינע וויסטע אינדזל, וואָס וואַר אויף דעם שטראָם טיבער, און מען זאָל זיי לאָזן דאָרט פֿאַרהונגערן. אַזוי האָט זיך באַגאַנגען דער גרויסער רוימישער פֿעלדמאַרשאַל קאַטאָ מיט אַלע זײַנע אַלטן שקלאַפֿן. און האָט דערנאָך מיט זייער פֿלייש זײַנע הינט געפֿיטערט. אויך וואַר דאָרט אַ געזעץ ווען מען האָט איינעם דערכאַפּט דאָס ער האָט דערשאָסן אַ האָז אין אַ פֿרעמדן רעוויר (וואַלד) האָט ער געהאַט דאָס רעכט צו פֿאַרענטפֿערן זיך, דאָס ער האָט זיך גאָר געצילט אויף אַן אַלטן שקלאַפֿן. נון זע, מײַנע טײַערע לעזערין, ווי הומאַניש (מענטשנפֿרײַנדלעך) איז די געזעצע פֿון אונדזער תּורה אין דיזעם ענין אַנטקעגן דיזע אַלע טיראַנישע געזעצע, און פּשיטא שוין אין אַנדערע ענינים. און אַזוי מיט רעכט האָט משה זיך דאַמיט באַרימט און געזאָגט (ומי גוי גדול אֲשר לו חוקים ומשפּטים צדיקים כּכל התּורה הזאת אֲשר אָנכי נותן לפֿניכם היום) דאָס הייסט און ווּ איז דאָ זעלבסט אַ גרויסע געבילדעטע נאַציאָן אין דער וועלט וואָס זאָל האָבן אַזעלכע גערעכטע געזעצע און גראַדע געריכטע ווי עס געפֿינען זיך אין דיזער תּורה וואָס איך גיב דאָך איצונד. באַמערק עס, און פֿריי דיך דאָס דו געהערסט צו אַזוי אַן איידעלעם געשלעכט וואָס איז פֿאַרטרויט מיט דער הומאַניטעט (מענטשנפֿרײַנדלעכקייט) פֿון אייביק אָן.

עס איז אָבער אַן אומרעכט פֿון מיר, מײַנע טײַערע לעזערין, וואָס איך דערצייל דיר פֿון דעם טיראַנישן שקלאַפֿנשטאַנד וואָס וואַר אין די אַלטע צײַטן, בײַ די אַלטע פֿעלקער וואָס עס איז פֿון זיי קיין זכר דאָ, וואָס דאָס קען אויסווײַזן בײַ דיר ווי אַ פֿאַבל (ווידומקע) נאָר ווערנד (בשעת) איך האָב דיר צו דערציילן גענוג פֿון דעם שקלאַפֿנשטאַנד וואָס וואַר אין ענגלאַנד, אין פֿראַנקרײַך, און זעלבסט אין פּוילן. אונטער אַזעלכע פֿעלקער וואָס לעבן נאָך איצונד אין אונדזער געבילדעטע אייראָפּע, און אַזוי דאָ גאָר ניט לאַנג, וואַר עס גאַנץ געוויינלעך אויסצובײַטן פּויערן אויף פֿערד, אויף הינט, צו שמײַסן אָן אַ רעכענונג און אַרבעטן מיט די פּויערן גאָר אָן אַ שיעור. דאָס מוזסטו שוין, מײַנע טײַערע לעזערין, נאָך זעלבסט געדענקען. נון גאָט זײַ דאַנק האָט עס איצונד שוין אויפֿגעהערט אין אייראָפּע. אין פֿראַנקרײַך, ענגלאַנד און דײַטשלאַנד האָט עס אויפֿגעהערט באַלד שוין אַ יאָר הונדערט. נאָר אין אונדזערע לענדער איז עס ערשט ניט לאַנג אויסגעקאַסירט געוואָרן. אַלעקסאַנדער דער ערשטער האָט נאָר צײַט געהאַט צו באַפֿרײַען די קורלענדישע פּויערן. דער זעליקער קייסער **ניקאָלײַ דער ערשטער** האָט באַפֿרײַט די פּויערן פֿון די קרוינגיטער, און האָט פֿאַרבאָטן צו פֿאַרקויפֿן איינעם פֿון אַ פֿאַמיליע און האָט אײַנגעהאַלטן דעם אַדל דאָס זיי זאָלן ניט שאַלטן און וואַלטן איבער די פּויערן ווי זיי ווילן. זײַן זון אָבער **אַלעקסאַנדער דער צווייטער**, אונדזער געליבטער קייסער און אַליין־הערשער וואָס רעגירט יעצט אין אונדזער לאַנד, ירום הודו ותנשׂא מלכותו, האָט געטאָן אין דיזער זאַכע פֿיל מער אַלס די פֿאָריקע, דען ער האָט באַפֿרײַט אַלע פּויערן בדרך־כּלל און

האָט אָפּגעווישט דיזן שמאַך פֿון זײַנע אונטערטאַנען. ער וואַר צוואַר אין דיזער זאַך אין אייראָפּע דער גרעסטער. דען ער האָט מיט זײַנעם איידעלן ווילן באַפֿרײַט אויף איין מאָל מער אַלס פֿינף און צוואַנציק מיליאָן לײַב־אייגענע וואָס האָבן געשמאַכטעט פֿון אומדענקלעכן צײַטן אין דעם טיפֿסטן שקלאַפֿנשטאַנד. נון קענען מיר אויף אים מיט רעכט זאָגן דעם מאמר פֿון אונדזערע חכמים (אין מיצווה נקראת אלא על מי שגומרה) דאָס יעדע גוטע זאַכע ווערט נאָר אָנגערופֿן אויף דעם נאָמען פֿון יענעם וואָס גענדעט איר. אָבער ניט אויף דעם נאָמען וואָס הייבט איר אָן. נאָר האָט נאָך קיין מענטש לבֿד זײַן מאַיעסטעט זוכה געווען צו טאָן אַזוי אַ דבֿר־צדקה וואָס וועט אים בלײַבן צום אייביקן אָנדענקען לדור־דורים. זי וועט איבערלעבן אַלע מאַרמאָרנע מאָנומענטן, אַלע פּאָמיאַטניקעס. דען אַלץ ווערט מיט דער צײַט שטויב. איינע וווילטאַט אָבער אַלטערט ניט. וואָס אַ יאָר נאָר שפּעטער ווערט זי באַרײַכערט מיט שענערע ערציילונגען. און איר טעטער (טוער) בלײַבט אַ הייליקער.

און גראַדע אין דער זעלביקער צײַט אַלס אונדזער קייסער האָט דיזע אומפֿאַרגעסלעכע וווילטאַט אויסגעפֿירט אין זײַנע גרויסע לענדער אויף דעם פֿרידלעכסטן און שטילסטן אופֿן, וואַר די זעלביקע וווילטאַט אויך אין די פֿאַראייניקטע שטאַטן פֿון נאָרד־אַמעריקע געשען, אָבער מיט וועלכן אונטערשייד. ערשטנס האָט דיזע באַפֿרײַונג דאָרט באַרירט נאָר פֿינף מיליאָן שקלאַפֿן. צווייטנס האָט זיי נאָך דיזע באַפֿרײַונג דאָרט נאָך ניט גליקלעך געמאַכט. דען פֿאַר דער האַנט האָבן זיי זיך ניט וווּ אַהינצוטאָן און פֿון וואַנען צו לעבן. דער גרעסטער טייל פֿון זיי פֿאַרהונגערן אין די גאַסן. ניט אַזוי אָבער איז דער פֿאַל מיט די באַפֿרײַונג פֿון אונדזערע פּויערן. דען אונדזער גנעדיקער מאָנאַרך האָט זיי פֿאַרזאָרגט מיט שטיקער לאַנד, מיט ווינונגען און זײַנען העכסט צופֿרידן און גליקלעך מיט זייער שטאַנד. דריטנס האָט די אַמעריקאַנישע באַפֿרײַונג געמאַכט צוויי מאָל אַזוי פֿיל אומגליקלעכע אַלס וויפֿל זי האָט געמיינט צו מאַכן גליקלעכע. דען דאָס איז געשען דורך אַ מלחמה־כּבֿדה וואָס וואַר דעריבער צווישן די נאָרדלעכע שטאַטן (לענדער) און צווישן די זידלעכע שטאַטן. עס זײַנען אומגעקומען פֿוןביידע צדדים פֿרײַע מענטשן אייראָפּעער, בערך פֿינף מיליאָן, און געקאָסט האָט דיזער קריג מער אַלס טויזנט מיליאָן טאָלער, און לבֿד די שׂרפֿות און אַנדערע היזקות וואָס וואַרן אין דיזעם קריג.

די שקלאַפֿן וואָס וואַרן דאָרט וואַרן נאָר נעגער אָדער מורינעס. זיי פֿלעגן אַהינגעבראַכט ווערן פֿון די אַפֿריקאַנישע לענדער. זיי זײַנען אַ שטאַרקע קלאַסע מענטשן, הויך געוואַקסן, מיט שוואַרצע קורצע געקרײַזלטע האָר, גראָבע ליפּן. דער גרעסטער טייל פֿון זיי זײַנען געצן־דינער, און זײַנען שוין פֿון אומדענקלעכע צײַטן געברויכט געוואָרן אין גאַנץ אַזיען פֿאַר שקלאַפֿן. זיי ווערן דאָרט אין טומבוקט און נאָך אין אַנדערע שטעט פֿאַרקויפֿט אויף די מערק סטאַדעסווײַז. זיי ווערן פֿאַרקויפֿט פֿון זייערע פֿירשטן ווי אַ מאָל דאָ די פּויערן. אַ מאָל אַלס שטראָפֿן פֿאַר קליינע זינדע, און אַ מאָל אַלס קריגס־געפֿאַנגענע (פּלענע), און אַ מאָל פֿאַר שולדן (חובֿות).

דאָך אָבער זינט מען האָט געפֿונען אַמעריקע האָט זיך דער שקלאַפֿן־האַנדל צענפֿאַך פֿאַרגרעסערט. די אורזאַכע דערפֿון וואַר נאָר די גרויזאַמקייט (אַכזריות) פֿון די שפּאַניער וואָס וואַרן די ערשטע רעגירער איבער אַמעריקע. אַלס זיי זײַנען אַהין אָנגעקומען האָבן זיי דאָרט דערווישט בערך צען מיליאָן מענטשן, די אײַנגעבאָרענע אַמעריקאַנער וואָס וואַרן פֿון רויטער פֿאַרבע און זייער שוואַך, דערצו נאָך אויך זייער פֿויל. נון האָבן זיי די שפּאַניער זייער לײַכט אײַנגענומען און האָבן זיי געמאַכט אַלעמען פֿאַר שקלאַפֿן, האָבן זיי צווישן זיך צעטיילט ווי שאָף און האָבן אָנגעהויבן צו אַרבעטן מיט זיי אין די גאָלדמינען און אין די

זילבער־מינען (דאָס הייסט אין די אַרודניקעס) וואָס וואַר דאָרט דאַן לרובֿ. און נאָך מער האָבן זיי אָנגעהויבן צו מאַטערן זיי ביַי דער פּערל־פֿישעריַי (פּערלפֿאַנג) און דאָס איז צוגעגאַנגען מיט אַזוי אַ האַרטן דרוק דאָס אין אַ ציַיט פֿון פֿופֿצן יאָר איז פֿון דיזע קלאַסן מענטשן וואָס וואַרן זייערע צען מיליאָן געבליבן גאָר אַ מעט־מזער. דער גרעסטער טייל פֿון זיי האָבן זיך אַליין איבערגעפֿירט פֿלעגן זיך פֿאַמיליענוויַיז אויפֿהענגען, דערטרינקען. דערצו נאָך איז עס געקומען צו גרויסע בלוט־פֿאַרגיסונגען איבער די רעליגיאָן־זאַכן. קורץ דערפֿון, עס איז געוואָרן אַמעריקע ליידיק און וויסט. דען עס זיַינען געבליבן ווי צו זאָגן הערן אָן קנעכט, און האָבן זיך אַזוי געפֿונען געצווּונגען צו ברענגען שקלאַפֿן פֿון אַפֿריקע. און פֿון יענער ציַיט אָן האָבן זיך די מענטשנמערק דאָרט אין אַפֿריקע אָנגעהויבן צו פֿאַרגרעסערן פֿון טאָג צו טאָג. די דאָרטיקע קליינע פֿירשטן האָבן אָנגעהויבן צו פֿירן צווישן זיך קריג פֿיל אָפֿטער אַלס פֿריִער אום צו באַקומען איינער פֿון דעם אַנדערן מער געפֿאַנגענע אום צו פֿאַרקויפֿן זיי פֿאַר שקלאַפֿן.

נון האָבן זיך שוין געפֿונען זייער פֿיל שקלאַפֿן־הענדלער, על־פּי־רובֿ אייראָפּעִישע ליַיטע, וואָס פֿלעגן אומצוריַיזן אין די אַפֿריקאַנישע לענדער אום עס איַינצוקויפֿן ביַי די דאָרטיקע פֿירשטן. און פֿלעגן עס איַינצוהאַנדלען פֿאַר אַ שפּאָטגעלט, בערך דריַיסיק טאָלער פֿאַר דעם בעסטן שקלאַפֿן, און אַ מאָל נאָך פֿאַר אַ פּאָר געלבע שפּאַנישע שטיוול אָדער פֿאַר אַ בוטילקע אַרעק, און אַזוי פֿאַר נאָך קלייניקייטן. ביַי די קליינע גוטס־באַזיצער פֿלעגן זיי סאַכערן מיט זיי אויף פּאַטשערקעס, אויף שפּיגעלעך, מעסערלעך, און דאָס גליַיכן. עס פֿלעגט דערפֿאַר פֿאַרקויפֿט ווערן אַ ווירט פֿון זיַין הויז, אַ פֿאָטער פֿון זיַין פֿאַמיליע, אַ מוטער פֿון קינדער, קינדער פֿון עלטערן. מען האָט ניט געקוקט אויף טרערן. מען האָט ניט געהערט קיין ווינען. דען מען האָט זיי באַטראַכטעט נאָר פֿאַר בהמות. און באמת האָבן די נעגער אַ גרעסערן בונד צו זייערע פֿאַמיליען אַלס מיר אייראָפּעער.

און ווי דער איַינקויף וואַר זייער ביליק און ליַיכט, אַזוי וואַר דער טראַנספּאָרט זייער שווער און פֿאַרבונדן אָפֿט מיט געפֿאַר (סכּנה) און מיט גרויס שאָדן. דען די שקלאַפֿן וואָס פֿלעגן איַינגעהאַנדלט צו ווערן טיף אין אַפֿריקע האָבן געמוזט געפֿירט ווערן מיט גרויס שמירה דאַמיט זיי זאָלן ניט צעלויפֿן, אָדער זיי זאָלן אירע הענדלער ניט טייטן. מען פֿלעגט אָנצוטאָן יעדן שקלאַפֿע אַ לאַנגע קלאָץ אויף דעם האַלדז, וואָס צום קאָפּ צו איזט ער ברייט, און ביַי דעם ענדע איזט ער שמעלער. און עס איז אין אים אַ פֿלעקל אַריַינגעשלאָגן מיט וואָס מען פֿאַרטשפּעט אים אָן דעם נאַקן פֿון דעם אַנדערן. און אַזוי האָט געהאַט דער אַנדערער אויך אַזוי אַ קלאָץ אויף זיך וואָס וואַר פֿאַרטשפּעט אויף דעם דריטן. און אַזוי זיַינען זיך געגאַנגען גאַנצע שערענגעס פֿון צוואַנציק־דריַיסיק מאַן. אויף די קלעצער פֿלעגט צו הענגען זייערע לאָגלען וואַסער און זייערע זעקלעך רייַז צום קאָכן. און אַלס מען איז געקומען אויף דעם אָרט ווּו מען דאַרף רוען האָט מען זיי אָפּגעטשפּעט איינעם פֿון דעם אַנדערן און מען האָט זיי געלאָזט גיך לייגן אויף דער ערד וואָס קיינער האָט פֿון איר שוין ניט געקאָנט אויפֿשטיין ביז די מענטשן פֿון דעם שקלאַפֿן־הענדלער האָבן אים דערצו געהאָלפֿן, וויַיל די קלאָץ האָט אים געוואָרגן אַראָפּ. אַלס מען פֿלעגט צוקומען מיט זיי ניט וויַיט פֿון אַ דאָרף פֿלעגן זיי מוזן זינגען, זיך פֿריילעך מאַכן. און די מענטשן פֿון דעם שקלאַפֿן־הענדלער פֿלעגן זיי צוצוהאַלטן מיט פּיַיקלעך און מיט פֿיאָלן. אַזוי אַ ריַיזע פֿלעגט אָפֿט געדויערן ביז מען פֿלעגט קומען צום ברעג ים דריַי פֿיר וואָכן און אָפֿט מער. ביַי יעדעם דאָרף פֿלעגט זיך דער פּעקל סחורה פֿאַרמערן. דאָס האָט פֿאַרקויפֿט אַ צען־צוועלף דער גוטס־באַזיצער, און דאָס האָט פֿאַרקויפֿט יעדער ווירט באַזונדער עפּעס אַן איבעריקן מענטשן וואָס ער האָט ביַי זיך אין שטוב, פֿאַר אַ ביסל ווירטשאַפֿט. למשל פֿאַר אַ פּאָר בוטילקעס פֿראַנצייזישע שנאַפּס, פֿאַר אַ רויטע קאַמעזעלקע. פֿאַר אַ

שנור רויטע קרעלן האָט מען געקענט אַ האַלבן דאָרף אויסראַמען. און דאָך פֿלעגט מען נאָר קוים אַ צענטל פֿון דיזע לעבעדיקע סחורה אײַנפּאַקן אין שיף. דען עס פֿלעגן זייער פֿיל אויסשטאַרבן אויף דיזע שווערע רײַזע, פֿון די גרויסע לאַסטן וואָס זיי פֿלעגן מוזן אויף זיך טראָגן, פֿון די גרויסע היצן, און פֿון גרויס קומער. דען זיי פֿלעגן שרעקלעך צו בענקען אַהיים. און דאָך וואַר נאָך דיזע רײַזע צו לאַנד אַלס ווי אַ שפּאַצירגאַנג אויף געבלומטע פֿעלדער אַנטקעגן די רײַזע וואָס זיי האָבן דערנאָך געמוזט מאַכן אויף די שיפֿן צו וואַסער ביז אַמעריקע.

דען זיי פֿלעגן צו ווערן אײַנגעפּאַקט דאָרט אין די אונטערשטע קאַיוטן ווי גענדז אין אַ שטײַג, מענער, ווײַבער און קינדער צוזאַמען. עס וואַר דאָרט אַזוי ענג, שמוציק, און דעמפּיק דאָס דער דאָקטער, וואָס פֿלעגט אַרײַנצוגיין אַהין אַלע טאָג פֿון די פֿרימאָרגנס אום צו רעווידירן זיי, פֿלעגט זיך קוים אַרויסכאַפּן. דען עס פֿלעגט אים פֿאַרנעמען דער אָטעם פֿון געשטאַנק, ווײַל זיי פֿלעגן אונטער זיך זייער באַדערפֿעניש פֿאַרריכטן. און מער ווי צען מינוטן האָט מען זיי ניט געהאַלטן אויף דעם פֿאָרדעק (אויף דעם דעק פֿון שיף), און דאָס נאָר עטלעכע בײַזאַמען אום פֿרישע לופֿט צו שעפּן און אום אָפּצוגיסן זיי מיט קאַלטע וואַסער.

שלימער האָט שוין ניט געקענט אויסזען דאָרט אין דער העלע (גיהנום) אַלס ווי דאָרט אונטן. עס וואַר טונקל דעמפּיק. און אַ יאָמערן און אַ וויינען האָט פֿאַרהילכט די אויערן. דען עס וואַרן אונטער זיי פֿיל קראַנקע, גוססע. אַלע טעג פֿלעגט מען אויסקלײַבן פֿון זיי עטלעכע טויטע וואָס מען פֿלעגט זיי אַרײַנוואַרפֿן אין מער ווי שטיינער, אָן אַ שום פּאַראַדע אָדער צערעמאָניע, און וואָס וואַרן באַלד פֿאַרשלונגען פֿון די הײַפֿישן וואָס פֿלעגן נאָכצושווימען נאָך אַזעלכע שקלאַפֿנשיפֿן אימער אום צו פֿאַרשלינגען די טויטע קערפּער זייערע. מער פֿאַר אַלץ פֿלעגט זיי צו שאַטן די אַנגסט דאָס מען פֿירט זיי קיין אַמעריקע אום נאָר צו פֿאַרברענען זיי דאָרטן אום צו דיסטילירן מיט זייער אַש דעם צוקער. און ווען דער שקלאַפֿן־הענדלער האָט געבראַכט קיין אַמעריקע צען פּראָצענט געזונטע וואַר עס שוין אַ גליקלעכע נסיעה.

קומענדיק שוין אַהין פֿלעגט דער שקלאַפֿן־הענדלער מאַכן אַ גרויסן באַלאַגאַן אין וועלכן ער פֿלעגט אַרײַנצונעמען די שקלאַפֿן. פֿלעגט זיי אַרומוואַשן און אָנטאָן אין קורצע הויזן, די פֿרויען אין קורצע קליידלעך. און מען האָט אָנגעהויבן דאָרטן אַן עטוואָס צוצוזען. און דאָס האָט געדויערט אייניקע טעג ביז עס זײַנען צוזאַמענגעקומען סוחרים אָדער פּאַקופּאַטעלעס. און דאַן פֿלעגט זיך אָנהייבן די שרעקלעכע סצענע פֿון דער שיידונג. דען מאַנכער גוטס־באַזיצער אָדער פֿלאַנצער פֿלעגט מער ניט קויפֿן ווי אַ מוטער און דאָס קינד ניט. און מאַנכער פֿלעגט נאָר צו קויפֿן אַ קינד און אַ מוטער ניט. נון וואַר דאָרט געוויין איבער געוויין, געיאָמער איבער געיאָמער גאָר אָן אַ שיעור. עס וואַר דאַן אַן אייביקער זעגענען זיך. דען יעדער פֿון זיי האָט שוין געוווּסט אויף קלאָר דאָס ער וועט דאָ ניט פֿיל מיסט אָנמאַכן, דאָס זײַנע טעג זײַנען געציילט, און פֿלעגן צו שילטן דעם טאָג וואָס [זיי] זײַנען געבאָרן געוואָרן. אונטער דיזע שקלאַפֿן פֿלעגן זיך אָפּט געפֿינען קינדער פֿון מאָרישע פֿירשטן, מענער פֿון גרויסן פֿאַרשטאַנד, וואָס האָבן דערנאָך געשפּילט גרויסע ראָלן אין דעם שקלאַפֿן־אויפֿשטאַנד (מרידה) וואָס וואַר אין סאַנקט־דאָמינגע, ווי דער וועלט באַרימטער נעגער גוסטאַוווּס וואַזע וואָס וואַר דאָרט אין ענין פֿאַרקויפֿט געוואָרן פֿאַר זעקס זילבער־גראָשן. נון פֿאַרשטייט זיך שוין פֿון זעלבסט ווי שמערצלעך עס וואַר אַזעלכע גײַסטער (גרויסע מענטשן אָדער חכמים) צו טראָגן אויף זיך יאָרן לאַנג דעם שווערן יאָך פֿון דער שקלאַפֿערײַ, און ווי גרויס עס וואַר זייער בענקען אַהיים.

און דאָרט אין אַמעריקע פֿלעגן מיט זיי זייערע הערן אַרבעטן ווי מיט פֿערד, און שלאָגן זיי גאָר אָן ערבאַרעמען. מען פֿלעגט אויסצוזוכן בילבולים אום נאָר צו באַשטראָפֿן זיי זייער האַרט, דאַמיט זיי זאָלן זײַן בײַ זיך אימער געבייגט און אַראָפּגעפֿאַלן, דאָס דער געדאַנקען פֿון פֿרײַהייט זאָל זיי קיין מאָל אויף געדאַנקען ניט אַרויפֿקומען, און זאָלן ניט מורד זײַן. און דאַהער וואָס אַ הער האָט זײַנע שקלאַפֿן אַלץ מער באַדריקט וואַר ער אַלץ מער גערימט בײַ דער דאָרטיקן רעגירונג.

אַ געוויסער פֿלאַנצער (גוטס־באַזיצער) פֿלעגט אָפֿט אײַנשפּאַנען אַכט אָדער צען נעגער אין זײַן פֿאַיעטאָן און פֿלעגט מיט זיי צו פֿאָרן אין די גרעסטע היצן איבער טיפֿע זעמד, און פֿלעגט איבער זיי צו פֿלאַסקען מיט אַ לאַנגן בײַטש ביז דאָס בלוט און שווייס האָט גערונען איבער זייערע רוקנס. און קומענדיק אַהיים האָט ער געלאָזן זייערע ווּנדן אויסוואַשן מיט עסיק און זאַלץ, דאָס די בראַנד זאָל ניט צופֿאַלן.

מאַנכע הערן וואָס האָבן געהאַט שיינע שקלאַפֿינען פֿלעגן זיי [צו] טרײַבן דאָס זיי זאָלן גיין פֿאַרדינען אין לוסטהײַזער שאַנדנגעלט. די קליינע קינדער פֿלעגן זיי צו טרײַבן אין די פֿעלדער דאָס זיי זאָלן פֿאַנגען די קליינע פֿייגעלעך וואָס מען רופֿט קאַליברעס, וואָס די פֿאָרנעמע דאַמען פּוצן זיך אויס מיט זייערע גאָלדענע פֿעדערן. אין די פֿאָריקע צײַטן האָבן די פֿלאַנצער גוטס־באַזיצער געהאַט דאָס רעכט אַזוי גאָר צו טייטן זייערע שקלאַפֿן. און ווען אַ פֿלאַנצער (פּאָמיעשטשיק) האָט זײַנעם אַ שקלאַפֿן אויפֿגעהאַנגען ווײַל ער האָט אין אים דערשפּירט אַ דוך פֿון עמפּערונג (מרידה) האָט אים די דאָרטיקע רעגירונג דערפֿאַר זייער געדאַנקט און האָט אים אויך זייער גוט באַלוינט. דען לבֿד וואָס זי האָט אים באַצאָלט פֿאַר דעם שקלאַפֿן, וואָס ער האָט אים געקאָסט; האָט זי אים נאָך באַפֿרײַט אַ גאַנצן מאָנאַט פֿון אָפּגאַבן. און דאַהער פֿלעגן מאַנכע פֿלאַנצער אויפֿהענגען בײַ זיך זייערע שקלאַפֿן וואָס זײַנען געוואָרן קאַליקעס, וואָס זיי האָבן שוין ניט געטויגט צו דער אַרבעט און פֿלעגן דערפֿאַר באַלוינט ווערן פֿון דער דאָרטיקע רעגירונג. און מאַנכע פֿלעגן צו קויפֿן גאָר אומישנע קאַליקעס אָדער אַלטע פֿאַר אַ שפּאָטגעלט און דער שקלאַפֿן־הענדלער פֿלעגט זיי אַרויסגעבן אַ שריפֿט דאָס ער איז באַצאָלט געוואָרן פֿאַר זיי זייער טײַער, אום זיי זאָלן האָבן וואָס אויפֿצוהענגען און באַלוינט ווערן דערפֿאַר. עס האָט אָבער דיזע געזעצע אויפֿגעהערט נאָר ווײַל מען איז געוואָר געוואָרן פֿון דיזעם באַטרוג.

אונטער די אַמעריקאַנישע שקלאַפֿן וואַרן זייער פֿיל פֿאַרשיידענע קלאַסן. איינע קלאַסע וואַר עכטע אַפֿריקאַנער, שוואַרצע ווי פּעך מיט קורצע געגרײַזלטע האָר. די צווייטע קלאַסע וואַר די מולאַטן. דאָס הייסט אַזעלכע וואָס וואַרן געבאָרן פֿון אַ שוואַרצע מוטער און פֿון אַ ווײַסן פֿאָטער. דיזע וואַרן שוין נאָר מער ניט ווי רעכט טונקל און האָבן געהאַט אַ שענערעס געזיכט. די דריטע קלאַסע וואַרן די מעסטיצן. דאָס זײַנען אַזעלכע וואָס וואַרן געבאָרן פֿון איינער ווײַסן מוטער און פֿון אַן אינדיאַנישן פֿאָטער. דאָס הייסט וואָס ער איז פֿון די אַלטע אַמעריקאַנער וואָס מען האָט זיי דאָרט דערווישט בשעת מען האָט אַמעריקע געפֿונען. דיזע וואַרן נאָך העלער. און אַזוי וואַרן דאָרט נאָך זייער פֿיל פֿאַרמישונגען, למשל די קינדער וואָס קומען אַרויס פֿון אַ מולאַט וואָס האָט געלעבט מיט איינער מעסטיצן.

אויך די פֿרײַע מענטשן וואָס זײַנען דאָרט ווערן אײַנגעטיילט אין צוויי קלאַסן. איינע קלאַסע איז יענע וואָס וואַנדערן אַהין אַרײַן פֿון אייראָפּע, וואָס זײַנען אַזוי ווײַס ווי מיר און בלײַבן אַזוי ווײַס ביז זייער טויט. די אַנדערע קלאַסע זײַנען די קרעאָלן. דאָס הייסט די קינדער וואָס ווערן שוין דאָרט געבאָרן פֿון ווײַסע

עלטערן. דיזע פֿאַרלירן שוין זייער פֿיל פֿון זייער ווײַסקייט. דען זיי זעען אויס ווי פֿאַרברוינט. דאָך זײַנען זיי זייער שיין, און ווערן זייער גיך צײַטיק – אַ קינד פֿון אַ יאָר צען האָט דאָרט אַזוי פֿיל פֿאַרשטאַנד ווי בײַ אַ גרויסער מענטש – און ווערן אָבער דערפֿאַר אויך גיך אַלט. און דיזע קלאַסע מענטשן זײַנען דאָרט די הערשנדע, די פּלאַנצער, און די גרויסע הערן.

נון בלײַבט מיר נאָך איבעריק צו דערציילן דיר אַן עטוואָס, מײַנע טײַערע לעזערין, פֿון די שווערע אַרבעט וואָס די שקלאַפֿן האָבן דאָרט געאַרבעט און פֿון זייערע מרידות וואָס זיי פֿלעגן דאָרט אָפֿט צו מאַכן. די שווערסטע אַרבעט וואַר זייערע אין די צוקער־פֿאַבריקן. מער ווי צען יאָר האָט דער שטאַרקסטער שקלאַפֿע ניט געקענט אויסדויערן. דערנאָך פֿלעגט ער ווערן שוואַך און קראַנק. על־פּי־רובֿ פֿלעגט ער זיך שוין פֿריִער אויסדינען. דען מען ווערט זייער לײַכט דאָרט אַ קאַליקע אין די צוקערמילן. עס רײַסט אָפּ אַ האַנט, אַ פֿוס, און אַ מאָל דרייט זיך אײַן די האָר אין דער מאַשינע, דרייט עס אַרונטער דעם קאָפּ. אויך דער באַוול־פֿליקן און רייניקן איז זייער שווער און זייער סקוטשנע, דאָס די שקלאַפֿן פֿאַלן אַרײַן דורך דעם אין אַ פֿינצטערע מרה־שחורה, דאָס זיי הערן אויף צו עסן, צו טרינקען, הערן אויף צו גיין צו דער אַרבעט. עס העלפֿט קיין געבעט, קיינע שלעג. בלײַבן זיצן אויף די ערטער ביז זיי פֿאַרגייען אָדער צעהענגען זיך. און דאַן בלײַבט זייער הער אַן אבֿיון.

אויך זייער עסן איז זייער שלעכט געווען דאָרט. דען דער הער פֿלעגט זיי גאָר ניט צו געבן לבֿד צו שטיקלעך ערד וואָס די שקלאַפֿן פֿלעגן עס פֿאַרזייען אין זייערע ליידיקע שטונדן. דאָס הייסט בײַ נאַכט אַלס זיי פֿלעגן צו קומען פֿון דער אַרבעט, אָדער אין די זונטיק־טעג. און בײַ די ייִדישע פּלאַנצער אין די שבתים־טעג אויך. זיי פֿלעגן דערצו האָבן זייער ווייניק. קוים אום דאָס לעבן צו דערהאַלטן, און דאָס גלײַכן פֿלעגן זיי זיך קליידן נאָר מיט גראָבע לײַוונט וואָס זיי פֿלעגן עס צו מאַכן פֿון דינעם באַסט (ליקע).

בײַ מאַנכע הערן אָבער פֿלעגן זיי צו האָבן פֿיל בעסער, און וואַרן דאַהער אים זייער טרײַ און פֿלײַסיק אין דער אַרבעט. בײַ מאַנכע הערן אָבער וואַרן זיי אַזוי שלים באַהאַנדלט, דאָס זיי פֿלעגן זיך זעלבסט ערמאָרדן,[40] אַנטלויפֿן, אָדער גאָר מאַכן אַ מרידה.

קיין אומגליק אין דער וועלט גלײַכט זיך צו דעם אומגליק פֿון איינער שקלאַפֿן־מרידה. דען זיי זײַנען גרויסע בעלי־סודות און גיבן איינער דעם אַנדערן ניט אויס. און אַזוי האָבן זיי אַ מאָל געהאַלטן גאַנצע צען יאָר אינס געהיים איינע פֿאַרשווערונג (בונט) קעגן זייערן אַ הערן. און מען איז ניט געוואָר געוואָרן דערפֿון ביז די לעצטע מינוט. און דאַן ווי דעם הערן וואָס זײַנע שקלאַפֿן שטייען אַנטקעגן אים אויף! זיי טייטן אים מיט זײַנער גאַנצע פֿאַמיליע מיט דער גרעסטע אַכזריות אין דער וועלט. זיי פֿאַרברענען זײַנע מאַגאַזינען און מאָרדן אויס אַלעס וואָס לעבט נאָר חוץ זיי דאָרט אין דער פּלאַנטאַזע. מען לאָזט ניט אַ ציגל אויף אַ ציגל, קיין גאַנצן שטיין און קיין בוים. זיי פֿאַרוויסטן און טיליקן אַלץ אויס. און דערנאָך אַנטלויפֿן זיי אין די טיפֿע וועלדער אָדער אין די ווײַטע געבערגע וואָס דאָרט זײַנען דאָ שוין זייערע באַנדן (שײַקעס) וואָס מען רופֿט זיי בושמענער. דיזע באַנדן וואַרן באַוואָפֿנט און פֿלעגן איבערצופֿאַלן איבער די פּלאַנצער מיט גרויס צאָרן

[40] די נעגער באַזיצן די קונץ צו דערווערגן זיך מיט זייערע אייגענע צינגער. זיי שלוקן עס אַרונטער מיט אַ גרויס האַסט און די צונגע בלײַבט שטעקן אין האַלדז ווי אַ ביסן. זיי פֿלעגן עס צו טאָן על־פּי־רובֿ בשעת מען פֿלעגט זיי זייער שטאַרק נאַקאַזעווען. איינער וואָס מען האָט אים זייער שטאַרק געמאַטערט דאָס ער זאָל וואָס אויסזאָגן האָט ער פֿון גרויס כּעס אָפּגעביסן זיך די צונגע און האָט איר זײַנעם הערן אַרײַנגעשפּיגן אינעם געזיכט.

און פֿלעגן דאָרט מחריבֿ־עולמות זײַן. די שרעקלעכסטע מרידה פֿון די שקלאַפֿן וואַר אין סאַנקט־דאָמינגע וואָס מען רופֿט עס אויך הײַטע. מיר וועלן דערפֿון שפּעטער שרײַבן באַריכות.

נון מײַנע טײַערע לעזערין, האָב איך דיר שוין גענוג באַקאַנט געמאַכט מיט אַלע ענינים וואָס עס איז דיר נייטיק צו וויסן צו אונדזער געשיכטע פֿון דעם פֿרומען און בראַוון שקלאַפֿן אָנקל טאָם, וואָס וואַר צוואַר קיין ייִד, קיין קריסט, און קיין געצן־דינער, נאָר אַ מאמין אין דעם בורא ברוך־הוא און אין דער ביבל, דאָס מען האָט אים געקענט רופֿן מיט רעכט גר־תּושבֿ.[41] ער וואַר פֿריִער דאָרט אין אַפֿריקע אַ היידע (אָן אַ גלויבן) און קומענדיק קיין אַמעריקע איז ער אָנגעקומען צו אַ ייִדישן פֿלאַנצער (פּאָמיעשטשיק) נון האָט ער געהאַט דאָרט איינע גוטע געלעגנהייט צו באַקאַנט זיך צו מאַכן מיט דעם איינציקן גאָט און מיט זײַנע הייליקע ביכער. עס איז פֿון דיזער געשיכטע צו לערנען זייער פֿיל מוסר, גאָטספֿאָרכט, און ווי מען מוז האָבן די גרעסטע געדולד אין אַלע נויטן. און ווידער אום צו זען ווי ווײַט מען דאַרף דאַנקען גאָט און בענטשן אונדזער קייסער, ירום הודו ותנשׂא מלכותו, דאָס ער האָט דעם שקלאַפֿנשטאַנד אויסגעקאַסירט פֿון אונדזערע לענדער און שוין כּמעט פֿון דער גאַנצער וועלט. דען אונדזער קייסער באַפֿרײַט די שקלאַפֿן דאָרט אין אַזיען אויך, אין די נײַע לענדער וועלכע גאָט האָט זיי באַגליקט צו שטיין אונטער זײַנע מענטשנפֿרײַנדלעכע רעגירונג.

פֿון א. מ. ד.

---

[41] גר־תּושבֿ הייסט בײַ אונדז ייִדן ווען אַ היידע, דאָס הייסט אַ מענטש אָן אַ גלויבן, הייבט אָן צו גלויבן אין דעם איינציקן גאָט, און איז מודה דאָס גאָט האָט ייִדן געגעבן אַ תּורה. נאָר ער אַליין האַלט נאָר די שבֿע־מיצוות אַליין וואָס גאָט האָט דעם נח געבאָטן און איז זיך אַזוי גאָר מל, עסט זיך נבֿלות וטרפֿות, חזיר. אַזוי אַ מענטש האָט בײַ אונדז ייִדן אין אונדזער לאַנד געהאַט גלײַכע בירגעררעכט ווי אַן עכטער ייִד.